

УДК (91+504+54)(063)
ББК (26+28.08+24)я431
І 73

Затверджено до друку вченою радою природничо-географічного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 3 від 30 вересня 2015 р.)

Редакційна колегія:

Совгіра С. В. – доктор педагогічних наук, професор (голов. редактор);
Браславська О. В. – доктор педагогічних наук, професор (заступник голов редактора);
Половка С. Г. – доктор геологічних наук, професор;
Валюк В. Ф. – кандидат хімічних наук, доцент;
Галушко С. М. – кандидат хімічних наук, доцент;
Гнатюк Н. О. – кандидат біологічних наук, доцент;
Гончаренко Г. Є. – кандидат біологічних наук, доцент;
Горбатюк Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Козинська І.П. – кандидат географічних наук,
Кравцова І. В. – кандидат географічних наук, доцент;
Лаврик О. Д. – кандидат географічних наук (відповідальний за випуск);
Максютов А. О. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Ситник О. І. – кандидат географічних наук, доцент;
Соболенко Л. Ю. – кандидат біологічних наук, доцент;
Цимбалюк В. В. – кандидат хімічних наук, доцент.

Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (12-13 листопада 2015 р., Умань). – Умань : Видавець «Сочінський», 2015. – 124 с.

ISBN 978-966-304-125-4

У збірнику опубліковані результати доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті», яка відбулася 12-13 листопада 2015 р. в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Розглянуто основні проблеми інтеграції та взаємодії фундаментальних і прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті.

УДК (91+504+54)(063)
ББК (26+28.08+24)я431

ISBN 978-966-304-125-4

«) Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2015.
© Авторів статей, 2015.

ЗМІСТ

Бслогурова Ж.С. Еколого-економические процессы и обоснование организации природопользования Запорожской области.....	6
Берчак В.С. Натуральні та антропогенні ландшафти долини річки Синиці.....	9
Бойко В.І., Захарченко С.В. Виконання дипломної роботи як елемент системного підходу до підготовки фахівця-хіміка.....	13
Бойко Ю.С. Аналіз категорії «здоров'язберігальне середовище» вищого навчального закладу.....	15
Браславська О.В., Волинець О.І. Теоретичні засади професійної компетентності майбутніх вчителів.....	17
Валюк В.Ф. Компетентнісний підхід як складова частина підготовки майбутнього вчителя хімії до професійної самореалізації.....	20
Галушко С.М. Напрями творчої діяльності учнів на уроках хімії.....	22
Гензьора Т.М., Небикова Т.А. Педагогічна технологія як основа підвищення ефективності навчального процесу.....	24
Герасименко О.В. Впровадження в практику екскурсійних форм занять у ХІХ – на початку ХХ ст.	27
Гнатюк Н.О., Кузема І.І. Екологічна характеристика джерельної води.....	29
Гончаренко Г.Є. Екологічна безпека як складова екологічного правопорядку...	31
Горбатюк Н.М. Русова С. та принцип народності.....	33
Горбатюк Н.М., Кулик Ірина Дидактична роль рефлексії та рефлексивних умінь в освітньому процесі з хімії.....	36
Горелов А.М. Коммуникативная роль фитогенного поля	40
Грабовий А.К. Теоретико-методичні засади використання ужиткового експерименту в експериментально-методичній підготовці майбутніх вчителів хімії.....	43
Душечкіна Н.Ю. Етапи формування екологічного світогляду студентів економічних спеціальностей.....	47

творческой деятельности при обучении химии. [Электронный ресурс] Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat / П.А. Оржековский. – М., 1998. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/metodicheskie-osnovy-formirovaniya-u-uchashchikhsya-opyta-tvorcheskoi-deyatelnosti-pri-obuch#ixzz3oSISOqEK>.

Гензьора Т.М., ст. викладач
Небикова Т.А., ст. викладач
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
e-mail: tania.nebykova@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Гуманізація освіти, її «орієнтація» на творчий розвиток учня стимулюють школу переходити на технологічний етап її розвитку. У цих умовах учителю необхідно орієнтуватися в різноманітті сучасних інноваційних технологій навчання. Окремі форми і методи навчання, якими керуються в своїй роботі вчителі, повинні об'єднуватися в цілісні педагогічні системи і технології навчання, зорієнтовані на світовий освітній простір і супроводжуватись істотними змінами в теорії та практиці навчально-виховного процесу.

Саме поняття "технологія навчання", або "педагогічна технологія", формувалося під впливом системного підходу, "спрямованого на розв'язування дидактичних проблем шляхом управління навчальним процесом із точно заданими цілями, досягнення яких повинно підлягати чіткому опису і визначенню" [7, 10].

Незважаючи на те, що сам термін «педагогічна технологія» виник та досить широко використовувався у ХХ столітті. Видатний педагог Коменський прагнув знайти такий загальний порядок навчання (систему), за якою воно здійснювалося б за єдиними законами людської природи та було схоже на добре налагоджений механізм (технологію).

У «Глосарії термінів з технологій освіти» це поняття сформульовано як системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання та засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, завдання якого – оптимізація форм освіти. [3, 331]

По різному підходять до визначення поняття «педагогічна технологія» педагоги та науковці. Так Ліхачов розглядає педагогічну технологію як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу. Педагог-новатор Волков тлумачить її як опис системи дій учителя та учнів, які слід виконувати

Крім оптимізаційної реалізації навчального процесу. Педагог-дослідник Міхаліков [4] вважає цей феномен послідовним рядом вказівок, операцій і операцій моделювання, реалізації діагностики якості, корекції процесу навчання або виховання.

Першим, хто ввів у науковий та практичний обіг сам термін «педагогічна технологія» був Беспалько. Науковець визначає педагогічну технологію як проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці, як змістову техніку реалізації навчально-виховного процесу. Це означає трансформацію педагогічних технологій в історії педагогіки на різних етапах «педагогічних епох» підкреслюючи, що кожна наступна епоха тісно асоціюється з попередньою, набуваючи при цьому нових рис і особливостей, завдяки чому праця педагога стає більш ефективною [1, с. 16].

У США 30-років XX століття пов'язане перше використання терміна «педагогічна технологія» та поширення інтересу до педагогічних технологій, що було зумовлене появою перших програм аудіовізуального навчання. Асоціація з педагогічних комунікацій і технологій США трактує педагогічну технологію як інтегрований процес, який включає людей, ідеї, засоби організації діяльності для аналізу проблем, що охоплюють різні аспекти засвоєння знань. На думку американських вчених педагогічна технологія – це дослідження з метою виявлення принципів і прийомів прийомів оптимізації освітнього процесу, що ґрунтується на аналізі чинників, котрі підвищують освітню ефективність. За характерною рисою японського вченого педагога Т.Сакамото, педагогічна технологія являє собою впровадження в педагогіку системного способу навчання, який ще можна назвати "систематизацією освіти". Його сутність полягає в ідеї повної керованості навчальним процесом. В думці Кларна, педагогічна технологія є системною сукупністю і функціонування всіх особистісних, інструментальних і мотиваційних засобів, що використовуються для досягнення педагогічних цілей. Стасюк, як науковець-новатор, вбачає в ній закономірну педагогічну діяльність, яка реалізує науково обґрунтований проект дидактичного процесу і володіє більш високим ступенем ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж за використання традиційних методик навчання. Дослідницею Козловою доводиться, що педагогічна технологія є радикальним оновленням інструментальних і мотиваційних засобів педагогіки і методики за умови збереження суттєвих її в розвитку педагогічної науки і шкільної практики, набором інноваційних процедур, які забезпечують професійну діяльність учителя гарантованістю кінцевого результату.

Академік Галицька вважає, що сутністю сучасної технології навчання є використання найкращих раціональних способів досягнення поставлених цілей. При цьому навчальний процес розглядається комплексно як система, яка потребує дослідження взаємозалежностей її складових.

Висновки вищевказаних трактувань терміну «педагогічна технологія»

дає нам можливість стверджувати, що спільним в усіх визначеннях є спрямування педагогічної технології на підвищення ефективності навчального процесу, що гарантує досягнення запланованих результатів навчання.

Як визначають науковці педагогічна технологія одного боку, виступає як науково обґрунтована практика навчання або системний метод організації навчально-виховного процесу; з другого – це галузь педагогіки, в якій об'єктом дослідження є процес навчання, засвоєння знань, а метою – розкриття зв'язків і закономірностей, що діють у даному процесі і які забезпечують його раціональну побудову і досягнення запланованого результату.

Педагогічні технології мають різновиди, типи, структуру і функції. За визначенням Буркової педагогічні технології мають змістовну частину (мету і зміст навчання, виховання, управління) і процесуальну (засоби, способи, дії досягнення педагогічної мети). Процесуальна частина може включати в себе допоміжні технології: 1) організаційні технології: форми навчання (індивідуальні, групові, колективні, масові); 2) методи навчання і виховання; 3) інформаційні технології; 4) виробничі технології (індустрійні); 5) поліграфічні та ін. Наприклад, це може бути предметне навчання, ігрова технологія, технологія проблемного навчання (на рівні методу), інформаційні технології, технологія використання опорних схем, конспектів, класичне лекційне навчання, навчання за допомогою аудіовізуальних технічних засобів, система «консультант», навчання за допомогою книги, система «репетитор», індивідуальне чи дистанційне навчання, комп'ютерне навчання та інші навчальні технології [2, с.3].

Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – інноваційна педагогічна технологія, яка пов'язана із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їх нарощування. Специфічними особливостями та основою інноваційних педагогічних технологій є їх відкритість, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлюваних ситуаціях.

До інновацій зараховують не просто створення нових засобів, а й сутнісні зміни, які виявляються в новому способі діяльності, стилі мислення. У цьому контексті вважають інноваційними підходи, що перетворюють характер навчання щодо його цільової орієнтації, взаємодії педагога і учнів, їх позиції в навчальному процесі [5, с.31].

Педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій у навчально-виховному процесі за наявності певних умов. Педагогічні технології акумулюють і виражають загальні ознаки та

процесу навчально-виховного процесу незалежно від конкретного змісту предмету.

Кожна конкретна педагогічна технологія відображає модель навчально-виховного процесу та об'єднує в собі його зміст, форми і методи. Вони може охоплювати й спеціалізовані технології, що використовуються в інших галузях науки і практики – електронні, новітні технології, промислові, поліграфічні, валеологічні і є гарантією підвищення ефективності всього навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Бондаренко В. П. Слагаемые педагогической технологии / Владимир Бондаренко. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
2. Буркова Н. В. Технології в освіті // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 18–19.
3. Горюхов С. У Український педагогічний словник, - Либідь, 1997, – 376 с.
4. Лозова В.І. Педагогіка. Розділ "Дидактика" / Лозова В.І., Москаленко П.Г., К.: К.В.Д.ОУ, 1993. – 140 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: методичні рекомендації / [О.М. Пехота, В.Д. Будак, А.М. Старєва та інші]; за ред. О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
6. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: методичні рекомендації / [О.М. Пехота та ін. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с. 7. Присяжнюк Н.І. Особливості використання педагогічних технологій / Проект / Авт.- укл. А.М.Бойко, І.Ф.Кривонос, В.С.Лутфуллін. – К.: К.В.Д.ОУ, 1996. – 56 с.

Герасименко О.В., викладач
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тучини
e-mail: oksana_gerasimenko@ukr.net

ВІПРОВАДЖЕННЯ В ПРАКТИКУ ЕКСКУРСІЙНИХ ФОРМ ЗАНЯТЬ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Екскурсія – одна з форм організації навчального процесу, яка використовує активних методів навчання. Саме слово "екскурсія" (латинська назва явища – вибігаю) показує, що навчальне заняття повинно проводитись поза аудиторією: на природі, в виробництві, у музеї і т.д.). [4] Екскурсії розширюють кругозір учнів, розвивають спостережливість, уміння працювати то, що раніше відбувалося поза їх увагою, виробляють практичні навички і вміння – орієнтуватись в просторі, знати назви різних породи тварин, вміти визначати види ґрунтів, рослин, комах, тварин, формулювати уявлення про їх життя, живлення.

Метою дослідження було впровадження екскурсійних форм занять в навчально-виховний процес середніх навчальних закладів ХІХ – початку ХХ ст.

Основним фактором, який визначає успіх викладання того чи іншого предмету є вчитель. Його освіта, гарна підготовка, вміння володіти